

ἐν ἐκαθόντανε νὰ δουλῆψη, μὰ ἤρθε νὰ φάη τοοὶ ἀβαντζα-
δοῦρες.

ἀβαντζαδῶρος ὁ, Παξ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *avanzatore*. Τὸ δ' ἀντὶ τοῦ τ κατ' ἐπί-
φασιν τῆς παραγωγικῆς καταλ. -δῶρος. Πβ. ἀββιζα-
δῶρος, λιμαδῶρος, φουμαδῶρος.

1) Ὁ ἔχων λαβεῖν παρὰ τινος, τὸν ὅποιον ἐδάνεισε,
ποτωτής: Φρ. *Εἶναι τοκιστὴς καὶ ἀβαντζαδῶρος* (εἰρων.
ἀέργου). 2) Ὁ ἔχων κέρδη καὶ εἰσοδήματα χωρὶς
ἐργασθῆ (ἢ σημ. αὕτη ἐγεννήθη ἐκ παρασχετισμοῦ
πρὸς τὸ ἀβάν-τα, ὁ ἰδ.) Πβ. ἀβαν-ταδῶρος.

ἀβαντζάρισμα τό, Ζάκ. Κυκλ. (Νάξ. κ. ἄ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀβαντζάρω.

1) Προσφορά μεγαλυτέρας ἀξίας διὰ πρᾶγμα τι ἐν
δημοπρασίᾳ, πλειοδοσία Κυκλ. (Νάξ. κ. ἄ.): *Ἐκανα ἀβαν-
τζάρισμα καὶ τὸ πῆρα Νάξ.* 2) Κέρδος καθαρὸν Ζάκ.:
Τ' ἀβαντζάρισμα τῆς πιάσις ἦταν ἐκατὸν δραμὲς (πιάσις = ἐμπο-
ρικὴ ἐπιχείρησις). β) Περίσσευμα, πλεόνασμα Ζάκ.:
Φέτο ἔχω ἀβαντζάρισμα ἀπὸ λάδι.

ἀβαντζάρω Ζάκ. Θήρ. Μῆλ. Σίφν. κ. ἄ. ἀβαντζά-
ρον Ἡπ. (Ἄρτ.) Κυδων. Λέσβ. κ. ἄ. ἀβατζάρω Κεφαλλ.
Κρήτ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Σῦρ. ἀβατζέρω Βιθυν. Κέρκ.
Κεφαλλ. Κρήτ. Παξ. βαντζάρω Σύμ. βατζέρω Κρήτ.
βατζέρω Κίμωλ. Σύμ. Ἀόρ. ἀβάντζαρα καὶ ἀβαν-
τζάρισα.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *avanzare* = κινῶ, φέρω εἰς τὰ πρόσω,
προάγω, προβιβάζω. Ἡ τοῦ α ἀπώλεια ἐν τῷ τύπ.
βαντζάρω ὀφείλεται εἰς τὴν συνεκφ. μετὰ τοῦ νὰ ἢ θά,
ὡς ν' ἀβαντζάρω - νὰ βαντζάρω.

Α) Μετβ. 1) Ὑπερβάλλω, ὑπερτερῶ τινος, εἶμαι
ἀνώτερός τινος Ζάκ. Κρήτ. Σύμ. κ. ἄ.: Ἄσμ.

Γιατὶ θεωρῶ καὶ βάντζαρες τὸβ βασιλεῖς 'ς τὴ γνῶσι
Σύμ. 2) Προσφέρω περισσότερα, πλειοδοτῶ ἐν δημο-
σίῳ πλειστηριασμῷ πρὸς ἀγορὰν πράγματός τινος Θήρ.
Κίμωλ. Κρήτ. Κυδων. Λέσβ. Μῆλ. Νάξ. Σίφν. Σῦρ. κ. ἄ.:
Ἀβατζάρισα πενήντα γρόσια (κατὰ πενήντα γρόσια. Τὸ
γρόσι εἶναι νόμισμα Τουρκικόν) Κρήτ. *Τήνε βατζέρω τῆθ
θεμωνιά Κίμωλ.* Ἐβάτζαρε τὸ μονκατᾶ (ἐπλειοδότησεν εἰς
τὴν ἐνοικίᾳσιν τοῦ φόρου τῆς δεκάτης) Κρήτ. Πβ. ἀναβαν-
τζάρω. β) Αὐξάνω τι Κρήτ.: *Νὰ τοῦ βατζάρης τοῦ
χηματόν τὸ γέμι* (νὰ αὐξήσης τὴν τροφήν τοῦ ζῴου). 3)
*Ὑπερτιμῶ τι Κρήτ. Σῦρ.: Ἀβατζάρανε τὸ ψωμί Κρήτ.
Ἀβατζάρισε τὴ ζάχαρι Σῦρ.* 4) Ἐχω δοῦναι ὑπόλοιπον
 χρηματικῆς ὀφειλῆς, ὀφείλω ὑπόλοιπον Κέρκ. Κεφαλλ. κ. ἄ.:
Τί σοῦ ἀβατζέρων; Κέρκ. *Σοῦ ἀβατζέρων πέντε δραχμὲς
Κεφαλλ.* 5) Ἐχω λαμβάνειν παρὰ ὀφειλέτου συνή-
θως ὑπόλοιπον τοῦ χρέους τοῦ Ἡπ. (Ἄρτ.) Ζάκ. Κέρκ.
Κεφαλλ. Παξ. κ. ἄ.: *Ἀβατζέρων δέκα δραχμὲς ἀπὸ τὸν
δεῖνα Κέρκ.* Ἀβαντζάρω νὰ λάβω δέκα δραχμὲς (παρα-
τηρητέα ἢ κατὰ πλεονασμὸν χρήσις τοῦ ρ. νὰ λάβω)
Ζάκ. 6) Ἐχω περίσσευμα, συνήθως ἄνευ ἀντικ.
Κεφαλλ.: *Παροιμ. Δούλευε νὰ ζῆς καὶ κλέφτε ν' ἀβατζέρ-
νης* (ὅτι μὲ τὴν ἐργασίαν μὲν κατορθώνει τις νὰ ζῇ, ἀλλὰ
μὲ τὰς κλοπὰς νὰ κάμνη καὶ περισσεύματα καὶ ἐπομένως
νὰ πλουτήσῃ).

Β) Ἀμτβ. 1) Προχωρῶ Κεφαλλ. Παξ. κ. ἄ.: *Πολὺν
ἀβατζάρισε Κεφαλλ. Μὴν ἀβατζάρης πολὺν* (συνήθως ἐπὶ
πλοίου προσεγγίζοντός που) Παξ. 2) Προοδεύω,

προκόπτω Σῦρ.: *Τὸ παιδί ἀβατζάρισε.*

3) Περίσσεύω, πλεονάζω Ζάκ. Κεφαλλ. Κρήτ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) κ. ἄ.: *Μοῦ
ἀβαντζάρισε ὁ μοῦστος καὶ δὲν ἔχω ἀγγεῖα νὰ τὸν βάλω Ζάκ.
Σοῦ ἀβαντζάρισε τίποτα τροφή νὰ μοῦ δώσης;* αὐτόθ. *Ἐφταξε
τὸ ψωμί τ'ς ἐργάτες;* — *Ἐφταξε καὶ ἀβάτζαρε καὶ πολὺ Κρήτ.
Τ' ἀβατζάρισε πεντακόσια γρόσια κάθε μῆνα αὐτόθ. Πᾶς
καὶ ἀβατζάρισε σοῦ νὰ μοῦ δανείσης ἓνα ψωμί;* (πᾶς = μὴπως)
Ἀπύρανθ. || Παροιμ. *Ἀβάτζαρε τοῦ σκύλλον πίττα* (εἰρων.
ἐπὶ τοῦ ἀπόρου, ὁ ὅποιος θέλει νὰ ἐπιδειχθῇ ὡς εὐπορος)
Κρήτ. *Τοῦ χωριάτη τὸ σκοινὶ μονὸ δὲ σώνει, μὰ διπλὸ σώνει
καὶ ἀβατζέρνει* (ἐπὶ ὑπολογισμῶν μωρῶν καὶ ἐσφαλμένων.
Πβ. ΝΠολίτ. Παροιμ. 4, 488) Κεφαλλ. β) Μένω ὡς
ὑπόλοιπον, ὑπολείπομαι ὡς περίσσευμα Ζάκ. Κρήτ. κ. ἄ.:
Ἄσμ.

*Ἄσ τὴν Ἀραπὰ πουλήσανε οἱ Τοῦρκοι τὰ παιδιά μας
καὶ ὅσοι καὶ ἂν ἀβατζάραμε εἰς τὰ βουνὰ γλακοῦμε
ξυπόλυτοι καὶ δλόγδυμοι γιὰ νὰ λεντερωθοῦμε*

(γλακῶ = τρέχω) Κρήτ. 4) Ὑπερτιμῶμαι Βιθυν.: *Τὸ
στάρι ἀβατζάρισε.*

ἀβάντζια ἐπίρρ. ἀμάρτ. ἀβάτζια Κρήτ. ἀβάτζιο
Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀβάντζιος.

Πολύ, ὑπερβολικῶς, ἐπὶ πλέον, παραπάνω: *Ἀγαπᾷ
τὴνε τὴ φιλαινάδα τὴν ἀβάτζια. Ἀβάτζια ἀγαπῶ αὐτὸ τὸ παιδί.
Ἀγόρασα κρέας ἀβάτζιο. Αὐτὸ ποῦ κάνεις εἶν' ἀβάτζιο.* Πβ.
ἀβάντζο 2.

ἀβάντζιος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀβάτζιος Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀβάντζο.

Ἀνώτερος, ὑπέρτερος κατὰ τὴν κοινωνικὴν θέσιν, τὸ
ἀξίωμα, τὰς γνώσεις κττ.: *Εἶν' ἀβάτζιος τῆς* (ἐπὶ συζύγου
ἀνωτέρου τῆς συζύγου του).

ἀβάντζο τό, Ζάκ. Ἰων. (Κρήν.) Μῆλ. Πελοπν. Σίφν.
κ. ἄ. ἀβάτζο Κεφαλλ. ἀβάτζου Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἀβάζο
Ἀθῆν. Θράκ. (Καλαμ.) κ. ἄ.

Ἰταλ. *avanzo*.

1) Κέρδος, ὠφέλεια Ζάκ. Κεφαλλ. κ. ἄ.: *Δὲν ἔχω ἀβά-
τζο ἀπὸ ἐκεῖνη τὴ δουλειᾶ Κεφαλλ.* Ἐτοῦτα εἶναι τ' ἀβάτζα μας
αὐτόθ. 2) Ἐπιρρηματ. ἐπὶ πλέον, περισσότερον
Ἀθῆν. Θράκ. (Καλαμ.) Ἰων. (Κρήν.) Μῆλ. Πελοπν. Σίφν.
κ. ἄ.: *Θὰ δώσω γι' αὐτὴ τὴ δουλειᾶ πενήντα φράγκα καὶ
ἀβάντζο Κρήν.* || Φρ. *Πᾶω ἀβάντζο* (αὐξάνω κατὰ τι τὴν
προσφοράν, προσφέρω μεγαλυτέραν τιμὴν, πλειοδοτῶ)
Μῆλ. *Τὰ πενήντα ἀβάζο τὰ χει* (εἶναι μεγαλύτερος τῶν 50
ἐτῶν) Ἀθῆν. *Τὰ ἑβδομήντα πέντε ἀβάζο εἶναι* (εἶναι ὑπὲρ τὰ
75 ἔτη) Καλαμ. Πβ. ἀβάντζια. 3) Ἐμπρός, πρόσω,
ἐν τῇ φρ. ἢ ἀβάτζου ἢ καβάτζου (ἢ ἐμπρός ἢ ὀπίσω, ὅ,τι
βγῇ) Νάξ. (Ἀπύρανθ.), λ. χ. νὰ βουλλώσω θέλω τὰ μάθια
μον, νὰ σαριτάρω πλεὰ κάτω καὶ ἢ ἀβάτζου ἢ καβάτζου.

ἀβάν-τι ἐπίρρ. Ζάκ. Θήρ. Κέρκ. Κεφαλλ. Παξ.
Πελοπν. (Συγκὰ Κορινθ.) Σίφν. κ. ἄ. ἀβάν-τι τό, Ἰων.
(Κρήν.) ἀβάν-τε Ἀνδρ. Σαλαμ. κ. ἄ.

Ἰταλ. *avanti* καὶ *avante* = πρότερον, ἔμπροσθεν,
ἐμπρός.

1) Προηγούμενος Σίφν.: *Θὰ φύετε μὲ ὥρα ἀβάν-τι*
2) Ὡς παρακελευσματικὸν μόρ. ἄγε, ἐμπρός! συνή-
θως παρὰ τοῖς ναυτικοῖς Ζάκ. Θήρ. Κέρκ. Κεφαλλ. Παξ.

Πελοπν. (Συγκά Κορινθ.) κ. ἀ. 3) Οὐσ. προτέρημα, ὑπεροχή Ἰων. (Κρήν.) Σαλαμ. κ. ἀ.: *Αὐτό τὸ πρᾶμα εἶναι καλόν, ἔχει καὶ αὐτὸ τὸ ἀβάν-τε του Σαλαμ.* || Ἄσμι.

Ἔχεις ἀβάν-τι, μάτια μου, ἀπὸ τὰ κωπελλούδια (ὑπερέχεις μεταξὺ τῶν νέων) Κρήν. 4) Κέρδος οἶον-δήποτε, πλεονέκτημα ὑλικόν Ἄνδρ. 5) Θάρρος, ἐνίσχυσις, τὴν ὁποίαν ἔχει τις παρ' ἄλλου προσώπου Σαλαμ.: *Αὐτὸς τὰ κάνει αὐτὰ γιατί ἔχει ἀβάν-τε.*

ἀβαξάριστος ἐπίθ. Κυκλ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ρ. βαξάρω.

Ὁ μὴ ἐστιλβωμένος, ἐπὶ ὑποδημάτων.

ἀβάρα ἡ, (I) Κρήτ.

Ἐκ τῆς ἐπιρρηματ. χρήσεως τοῦ ἀβάρα προστ. τοῦ ἀβαράρω, ὁ πβ.

1) Ἀντιστήριξις: Φρ. *Βάνε ἀβάρα* (ἀντιστήριξε). 2) Μεταφ. ἐπίπληξις, ἀπότομος ἐπιτίμησις (ἐκ τοῦ ἀβάρα! = μακράν! φεῦγε ἀπὸ ἐδῶ!): Φρ. *Ἦβγαλά του μὲν ἀβάρα* (τὸν ἐπέπληξα δριμύως).

ἀβάρα ἡ, (II) Πελοπν. (Καλάβρυτ. Μαζαίικ. Μάν. Φεν. κ. ἀ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀχαρναν. Ναύπακτ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Ζωύφιον παράσιτον ἐμφωλεῦον εἰς τὸ δέρμα τῶν ζώων, ὁ κρότων (ixodes ricinus) ἐνθ' ἄν.: *Πῆρε ἀβάρες τὸ πρῶτο Μαζαίικ. Ἀβάρις πῶχ' ἔ' ἄλουγον!* Ἀχαρναν. *Οὔλον ἀβάρις εἶν' τοῦτου τοῦ κασιῶ!* Αἰτωλ. || Παροιμ. φρ. *κόλλ' σὶ σὰν ἀβάρα* (ἐπὶ ἀνθρώπου δυσπαλλάκτου) Αἰτωλ. Συνών. *τσιμπούρι.* [**]

ἀβάραγκας ὁ, Κεφαλλ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Τὸ φυτὸν δαφνοειδὲς ἢ χαμελαία (*daphne oleoides*) τῆς τάξεως τῶν θυμελαιωδῶν (*thymelaeaceae*), ἡ τοῦ Διοσκορ. 4,169 χαμελαία, θάμνος ξηρῶν μερῶν ἔχων κλώνους σπιθαμιαίους καὶ φύλλα πικρά. Συνών. *λυκονοῦρά, πικροβύζι, χαμωλαιά.* [**]

ἀβαραγκὰ ἡ, Ἡπ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀβάραγκας.

Τὸ φυτὸν ἀβάραγκας, ὁ ἰδ. Πβ. ΜΣτεφανίδ. ἐν Λαογρ. 9 (1929) 445. [**]

ἀβαράγκι τό, Κεφαλλ. βαραγκι Κεφαλλ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀβάραγκας.

1) Τὸ φυτὸν ἀβάραγκας, ὁ ἰδ. 2) Πληθ. οἱ τρυφεροὶ βλαστοὶ τοῦ ἀβάραγκα, οἱ «μικροὶ τῶν λεγομένων ἐλαιοδαφνῶν ἀσπάραγοι» (Συμμεών Σήθ Περὶ τροφῶν δυνάμεων ἔκδ. Langkavel σ. 24). Πβ. ΜΣτεφανίδ. ἐν Λεξικογρ. Ἀρχ. 6 (1923) 223. [**]

ἀβαραγκόρριζα ἡ, Κεφαλλ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀβάραγκας καὶ ρίζα.

Συνήθως κατὰ πληθ. αἱ ρίζαι τῆς ἀβαραγκῆς, ὧν τὸ ἀφέψημα πίνεται ὡς φάρμακον κατὰ τῆς δυσκρασίας. [**]

ἀβαραγκουνιά ἡ, Κεφαλλ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀβάραγκας καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ουνιά. Πβ. καὶ βατσουνιά, σφηκουνιά κττ.

Τόπος, ἐν ᾧ φύονται ἀβαράγκια. [**]

ἀβαράκωτος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀβαράκουντος Μακεδ. (Σιάτ.) κ. ἀ. ἀβαράχωτος Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ρ. βαράκωνω.

Ὁ μὴ περιβεβλημένος διὰ φύλλων χρυσοῦ, ἐπὶ φῶν, ὁπωρῶν κττ. ἐνθ' ἄν.: *Δύο φᾶ βαραχωμένα κ' ἔναν ἀβαράχωτον* (δύο φᾶ χρυσωμένα καὶ ἐν ἀχρύσωτον) Χαλδ.

ἀβαραλόνκι τό, ἀμάρτ. ἀβαραλόνκ' Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.) ἀβαραλόνγ' Πόντ. (Χαλδ.) ἀβαραλόνχ' Πόντ. (Κοτύωρ. Σάντ. κ. ἀ.)

Περσοτουρκ. *avaralik* = βίος τυχοδιωκτικός, ὁκνηρία, νωθρότης.

Ἀργία ἐξ ἐλλείψεως ἐργασίας ἐνθ' ἄν.: *Ἀοῦτα τὰς ἡμέρας ἀβαραλόνκ' ἐν', δουλείας κ' ἔχω* (αὐτὰς τὰς ἡμέρας εἶναι ἐλλειψίς ἐργασίας, δὲν ἔχω ἐργασίαν) Τραπ. *Ἐγὼ ἔχω ἀβαραλόνκ' κ' ἐὸν ψαλαφᾶς με παράδας!* (ἐγὼ ἔχω ἀργίαν καὶ σὺ μοῦ ζητεῖς χρήματα!) Χαλδ. *Ἐσπασεν ἡ ψή μ' ἀσ' σ' ἀβαραλόνχ'* (ἔσπασε ἡ ψυχὴ μου, ἦτοι ἐστενοχωρήθην πολὺ, ἀπὸ τὴν ἀργίαν) Κοτύωρ.

ἀβαράρισμα τό, Νάξ. Παξ. κ. ἀ. βαραρίσμα Νάξ. κ. ἀ. βαραρίσμα Νάξ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀβαράρω κατ' ἀναλογ. τῶν ἐκ τῶν εἰς -ίζω ρ. παραγομένων. Ὁ τύπ. βαραρίσμα ἐγεννήθη κατ' ἀναλογικ. ἐπίδρασιν τῶν ἐκ τῶν περισπωμένων ρ. παραγομένων.

1) Καθέλκυσις πλοίου εἰς τὴν θάλασσαν Νάξ. κ. ἀ.

2) Ἀπομάκρυνσις πλοίου ἀπὸ τῆς ἀκτῆς πρὸς ἀποφυγὴν προσκρούσεως ἢ ἀπὸ τῶν ἀβαθῶν μερῶν πρὸς ἀποφυγὴν προσαράξεως Νάξ. Παξ. κ. ἀ.

ἀβαράρω σύνηθ. βαραρόω Νάξ. βαραρόω Σύμ. ἀβαρέρονω Κρήτ. ἀβαρέρονον Ἰμβρ. ἀβαδάρω Μεγίστ. ἀβαδέρω Μεγίστ. ἀβαδέρονω Μεγίστ. ἀβαραρίζω Πελοπν. (Λακων.) Προστ. ἀβάρα σύνηθ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *varare* = καθελκύνω πλοῖον ἐκ τῆς ξηρᾶς τοῦ προθет. α γεννηθέντος ἐκ συνεκφ. τοῦ νὰ ἢ θά, ὡς νὰ βαράρω-ν' ἀβαράρω. Ὁ τύπ. ἀβαραρίζω ἐγεννήθη διὰ τὸν ἀόρ. ἀβαράρισα. Ἡ προστ. ἀβάρα κατ' εὐθείαν ἐκ τοῦ Ἰταλ. *vara* προστ. τοῦ *varare*.

1) Καθελκύνω ἐκ τῆς ξηρᾶς πλοῖον εἰς τὴν θάλασσαν Νάξ. 2) Μετβ. ἀπωθῶ, ἀπομακρύνω συνήθως πλοῖον πρὸς ἀποφυγὴν προσκρούσεως (κατ' ἐπέκτασιν δὲ καὶ ἐπὶ ἄλλων πραγμάτων) σύνηθ. ὡς ναυτικὸς ὄρ.: *Ἀβαράρισε τὴν βάρκα* Λακων. *Ἀβαράρανε τὸ ψάρι καὶ τὸ ρίζανε ἀνοίχτὰ* (δηλ. ἀπὸ τὰ ἀβαθῆ ὕδατα τῆς παραλίας εἰς τὰ βαθέα τοῦ πελάγους) Βιθυν. Συνών. ἀβαρῶ. Ἀμτβ. ἀπομακρύνομαι τοῦ λιμένος, ἀποπλέω Κυκλ.

3) Ἀντωθῶ, ἀντιπιέζω Σίφν.: *Ἀβαράρει ὁ ταικαλᾶς τὸ χέρι ἀπομέσα καὶ ἡ πελεκούδα ἀπόξω καὶ ψιλαίνει τὸ ταικάλι* (δηλ. ἐνῶ ἐπὶ τοῦ τροχοῦ χειρίζεται ὁ ἀγγειοπλάστης τὴν πελεκούδα, ἀντῶθει ἔσωθεν τὸ τοίχωμα τοῦ σχηματιζομένου ἀγγείου διὰ τῆς χειρὸς πρὸς ἀπολέπτυνσιν αὐτοῦ. *πελεκούδα* = τεμάχιον ξύλου χρησιμοποιουμένου ἐν τῇ ἀγγειοπλαστικῇ). 4) Ἀποκρούω, ἀμύνομαι Κρήτ.

Προστ. ἀβάρα σύνηθ. ὡς ναυτικὸς ὄρ. 1) Ἀπο-

